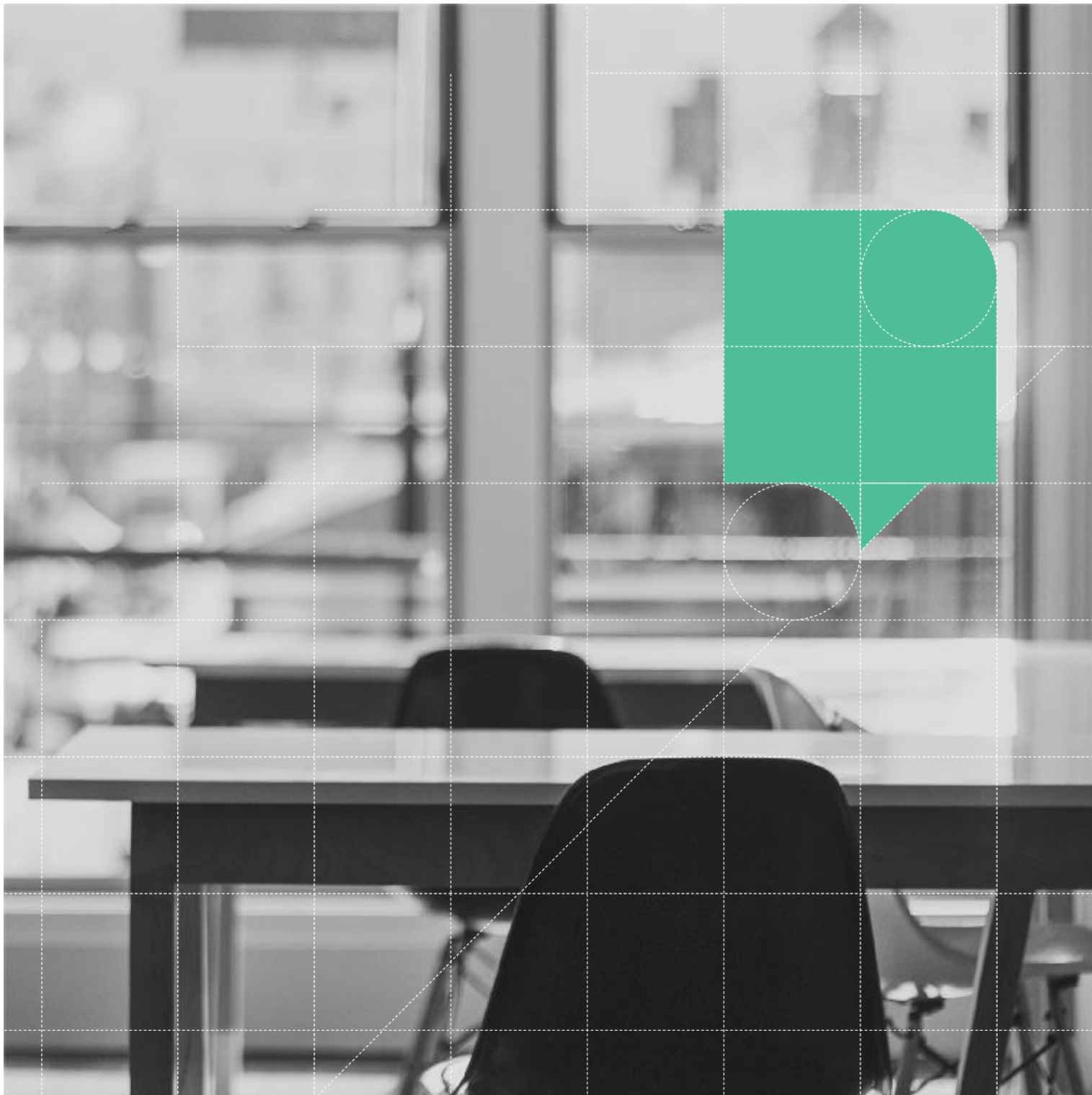

Regelrådets uttalelse

Om: **Forslag til nye og endrede grenseverdier og anmerkninger i forskrift om tiltaks- og grenseverdier – 2020**

Ansvarlig: **Arbeidstilsynet**

Regelrådets konklusjon: **Forslaget er tilstrekkelig utredet**

Arbeidstilsynet

Deres ref.:

2016/36760

Vår ref.:

20/00207

Vår saksbehandler:

Marte Grønvold

Dato:

4.11.2020

Uttalelse

Om: **Forslag til nye og endrede grenseverdier og anmerkninger i forskrift om tiltaks- og grenseverdier - 2020**

Konklusjon: **Forslaget er tilstrekkelig utredet**

Regelrådets samlede vurdering av forslaget

Arbeidstilsynet foreslår endrede grenseverdier for stoffer/stoffblandinger. Bakgrunnen for forslaget er endringer i EUs karsinogen-mutagen-direktiv om vern av arbeidstakere mot risiko ved å være utsatt for kreftfremkallende og/eller arvestoffskadelige stoffer.

Regelrådet skal ta stilling til om det er gjennomført konsekvensvurderinger etter de krav som utredningsinstruksen stiller, og om virkningene for næringslivet er tilstrekkelig kartlagt. Et minimumskrav for utredninger er å besvare de seks spørsmålene i utredningsinstruksen. Regelrådet mener Arbeidstilsynet i hovedsak har besvart de seks spørsmålene tilfredsstillende.

Regelrådet mener forslaget er tilstrekkelig utredet. Vi mener allikevel at virkningene for næringslivet kunne vært forsøkt utredet nærmere der reguleringen påvirker næringslivet i størst grad (trolig dieseleksos), og at slike virkninger burde vært forsøkt tallfestet. Regelrådet erkjenner imidlertid at det ikke nødvendigvis er tilgjengelig data for en fullstendig tallfesting. Regelrådet mener tilsynet likevel kunne vist til eksempler på kostnader, for eksempel kostnaden ved å måtte bytte ut dieselmotorer. Slik kunne virkningene for norsk næringsliv kommet tydeligere frem.

Det er positivt at tilsynet har vist til konsekvensvurderingene fra EU, og reguleringen i andre land. Det er også positivt at data fra Produktregisteret og EXPO er benyttet, og at representanter for berørt næringsliv har vært involvert i regelverksprosessen.

På de neste sidene kan du lese mer om Regelrådets vurderinger.

Ta gjerne kontakt ved spørsmål.

Med vennlig hilsen

Sandra Riise
leder av Regelrådet

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke håndskrevne signaturer.

1 Om forslaget som er sendt på høring

Arbeidstilsynet har sendt forslag til endrede grenseverdier for stoffer/stoffblandinger på høring. Bakgrunnen for forslaget er endringer i EUs karsinogen-mutagen-direktiv (2004/37/EC) om vern av arbeidstakere mot risiko ved å være utsatt for kreftfremkallende eller arvestoffskadelige stoffer. Når bindende grenseverdier er vedtatt i EU må medlemslandene og EØS-landene innføre samme verdi eller lavere. Tilsynet foreslår grenseverdi tilsvarende direktivet for tre av stoffene, inkludert dieseleksos. Tilsynet foreslår strengere grenseverdier enn direktivet for fire stoffer (trikloretylen, etylendibromid, etylendiklorid og benzen).

2 Regelrådets prioritering

Regelrådet skal bidra til at næringslivet ikke påføres unødvendige byrder gjennom nytt eller endret regelverk, jf. vedtekter for Regelrådet § 1.

Regelrådet skal vurdere utformingen av forslag til nytt eller endret regelverk, både lover og forskrifter som påvirker næringslivets arbeidsbetingelser og øvrige relevante forhold, jf. vedtektene § 2 første ledd. Rådet står fritt til å prioritere hvilke saker vi gir uttalelser til. På denne bakgrunn prioriterer Regelrådet å uttale seg om et utvalg av saker.

Det er særlig ny grenseverdi for dieseleksos Regelrådet antar vil berøre mange og medføre betydelige virkninger, både i form av nytte og kostnader. Forslaget kan påvirke om lag 11 prosent av de yrkesaktive i Norge, flere næringer og potensielt svært mange næringsdrivende. Derfor har rådet prioritert å uttale seg om denne høringssaken.

3 Regelrådets vurdering av utredningen av konsekvenser for næringslivet

Det følger av Regelrådets vedtekter § 2 første ledd at Regelrådet skal ta stilling til om det er gjennomført konsekvensvurderinger etter de krav som utredningsinstruksen stiller, og om virkningene for næringslivet er tilstrekkelig kartlagt. Rådet kan vurdere hvorvidt nytt eller endret regelverk er utformet slik at målene oppnås til en relativt sett lav kostnad for næringslivet.

Som grunnlag for vurderingen nedenfor har Regelrådet særlig tatt utgangspunkt i kravene til innhold i beslutningsgrunnlaget i utredningsinstruksen kapittel 2. Det vil si punkt 2-1 Minimumskravene til utredning og punkt 2-2 Omfang og grundighet. Regelrådet har også sett hen til reglene om tidlig involvering av berørte i utredningsinstruksen punkt 3-1. Det er utenfor Regelrådets kompetansefelt å vurdere om tilsynets helsebaserte vurderinger er tilstrekkelige.

3.1. Kostnadsvirkninger og nyttevirkninger for næringslivet

Særlig for forslag til ny grenseverdi for dieseleksos tilsier omfanget av berørte, helserisikoen og potensielle kostnader at det bør gjennomføres en grundig utredning av virkninger. Dette gjelder selv om reguleringen følger av et EU-direktiv. Vi mener både nyttevirkninger og kostnadsvirkninger kunne vært forsøkt utredet enda nærmere. Virkningene burde vært forsøkt tallfestet.

Vi ser samtidig at tilsynet har brukt flere datakilder til å tallfest omfanget, og Regelrådet erkjenner at det ikke nødvendigvis er tilgjengelig data for en fullstendig tallfesting. Regelrådet mener tilsynet likevel kunne tallfestet eksempler på kostnader for næringslivet, for eksempel kostnaden ved å måtte bytte ut dieselmotorer.

Det er positivt at tilsynet har referert til EUs konsekvensvurderinger. For å forbedre høringsnotatet kunne tilsynet gitt en vurdering av om det er særlige nasjonale forhold som gjør at EUs konsekvensvurderinger ikke uten videre kan overføres til Norge og gitt eventuelle vurderinger av hvordan intervallet for kostnader ville kunne se ut for norske aktører.

3.2. Konkurransvirkninger for næringslivet

Vi kan ikke se at konkurransvirkninger er vurdert. Grenseverdiene vil gjelde likt for alle virksomheter nasjonalt, men i de tilfellene der grenseverdiene er satt strengere i Norge enn i EU-landene kan dette medføre høyere kostnader for norske virksomheter med medfølgende lavere konkurransevne. Konkurransvirkninger kunne vært nærmere belyst i høringsnotatet.

3.3. Særskilt vurdering av hensynet til små virksomheter

Vi kan ikke se at hensynet til små virksomheter er vurdert særskilt. I denne saken vil muligheten for tilpasninger for å avhjelpe situasjonen for små virksomheter avhenge av hva EU-direktivet åpner for. Vi kan ikke se at det er gjort rede for handlingsrommet på dette punktet. Det kunne vært vurdert om små virksomheter har behov for overgangsordninger som for eksempel lenger tid til å tilpasse seg de nye kravene, hvis direktivet åpner for dette.

3.4. Alternative tiltak

Det er positivt at tilsynet i hovedsak har gjort rede for hva som er det nasjonale handlingsrommet etter direktivet. Direktivet åpner for at nasjonale myndigheter kan sette lavere grenseverdier enn direktivet, og det er derfor relevant å utrede dette. Tilsynet har vurdert grenseverdier for hvert enkelt stoff/stoffblanding, og foreslår strengere grenser enn direktivet for noen av stoffene.

Det er positivt at tilsynet har vist reguleringen i andre land ved å inkludere grenseverdier fra andre land i utredningen.

3.5. Forutsetninger for en vellykket gjennomføring for næringslivet

Tilsynet har gjort rede for ikrafttredelsestidspunkt for de ulike grenseverdiene. Tilsynet skriver lite om hvordan reduksjon i eksponering kan håndteres av næringen, men det er nevnt noen tilpasningsmuligheter for dieseleksos. Regelrådet kan ikke se at informasjonstiltak er vurdert og oppfordrer Arbeidstilsynet til å vurdere behovet for dette.

Tilsynet har ikke sagt noe om hvorvidt det finnes støtteordninger eller lignende som kan redusere kostnadene for berørt næringsliv, for eksempel støtteordninger for bytte fra dieselmotorer til andre typer motorer. Her vil Regelrådet oppfordre tilsynet til å samarbeid med andre etater på miljøområdet.

3.6. Andre kommentarer til utredningen og gjennomføringen av høringen

I de underliggende notatene til høringsnotatet beskrives regelverksprosessen på en oversiktlig og transparent måte. Det er bra og skaper økt forståelse for hvordan reguleringen lages. Regelrådet mener det er positivt at næringen er tidlig involvert i regelverksprosessen. Det er likevel viktig at høringsnotatet synliggjør virkningene for berørt næringsliv. Det kunne vært nyttig om høringsnotatet hadde inneholdt en kort redegjørelse for bakgrunnen og målet med EUs karsinogen-mutagen-direktiv. En oversikt over de nye grenseverdiene og hvilke av disse som er satt strengere enn direktivets krav hadde også vært nyttig for å belyse bruken av det nasjonale handlingsrommet. Det kunne også vært kort forklart hva som er virkningene av såkalte

«anmerkninger» og hvorfor tilsynet velger å bruke denne tiltaksformen. Høringsnotatet skal være forståelig også for de som ikke er eksperter på området, og nærmere forklaringer av enkelte forhold kan derfor være nyttig, samtidig som det trolig ikke vil kreve store ressurser fra tilsynets side.

4 Er forslaget utformet slik at målene oppnås til en relativt sett lav kostnad for næringslivet?

Forslaget medfører økte kostnader for næringslivet. Dette gjelder særlig reguleringen av dieseleksos, slik Regelrådet forstår det. Hvor store kostnadene vil bli er det ikke lett å vurdere ut fra utredningen. Men for enkelte virksomheter kan kostnaden trolig bli vesentlig. Det foreligger imidlertid tungtveiende grunner for å regulere disse stoffene og det må kunne forventes en betydelig helsemessig nytteverdi for de berørte arbeidstakerne og samfunnet som sådan. Regelrådet vil påpeke at en enda grundigere utredning av virkningene ville gitt et tryggere grunnlag for å konkludere med at målene oppnås til en relativt sett lav kostnad for næringslivet.

Forslaget følger opp et EU-direktiv, og tilsynet foreslår ikke å gå lenger enn direktivet når det gjelder regulering av dieseleksos, som er det forslaget Regelrådet antar vil medføre høyest kostnader for næringslivet. Det er dermed ikke handlingsrom for å redusere kostnadene for næringslivet når det gjelder grenseverdien for dieseleksos som sådan, men det blir viktig at norske myndigheter gir tydelig informasjon og veiledning om hvilke tilpasningstiltak som kan være mest effektive for norske virksomheter som berøres av reguleringen.